

Szacunek dla wyborów innych – różne decyzje w życiu rodzinnym i partnerskim

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH
OBSZAR: ZDROWIE SPOŁECZNE

Scenariusz zajęć został opracowany do wykorzystania na przedmiocie **Edukacja zdrowotna**. Nauczyciel może elastycznie dostosować zaproponowane tutaj treści do specyfiki grupy, z którą pracuje. Scenariusz opiera się na sytuacjach codziennych i realnych wyborach, co sprzyja budowaniu samodzielności oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Nauczyciel decyduje, w jaki sposób wykorzysta ten materiał, uwzględniając potrzeby i możliwości swoich uczniów.

Treści programowe

Treści zawarte w scenariuszu odnoszą się do podstawy programowej z zakresu przedmiotu Edukacja zdrowotna, **Dział 6. Zdrowie społeczne, wymagania fakultatywne, punkt 1:** [uczeń] *z szacunkiem formułuje komunikaty dotyczące decyzji innych osób związane z życiem rodzinnym, partnerskim i rodzicielskim, w tym dotyczące decyzji o związku formalnym, nieformalnym, niepozostawaniu w związku, separacji, rozwodzie, rozstaniu, rodzicielstwie, rodzicielstwie adopcyjnym i zastępczym, wielodzietności, bezdzietności, a także rozumie potencjalne skutki wymienionych sytuacji życiowych. Koncentrują się na pytaniu przewodnim: „Jak przygotować się do wyzwań związanych z dorosłością i podejmowaniem decyzji dotyczących życia rodzinnego, zawodowego i społecznego?”.*

Scenariusz jest przeznaczony do wykorzystania w szkole ponadpodstawowej.

Pojęcia kluczowe: życie rodzinne, partnerskie, rodzicielstwo, rozwód, separacja, związek formalny i nieformalny, rodzicielstwo adopcyjne, rodzicielstwo zastępcze

Cel główny

Wzmacnianie postaw empatii, refleksyjności i odpowiedzialności poprzez rozwijanie umiejętności rozumienia różnorodnych wyborów życiowych oraz budowania relacji opartych na szacunku i godności.

Cele operacyjne

Wiedza i umiejętności

Uczeń:

- podaje przykłady relacji opartych na wartości godności i szacunku I charakteryzuje je;
- wyjaśnia, że na niektóre życiowe wybory można mieć wpływ, a na inne – nie;
- wylicza różne perspektywy mające wpływ na wybory ludzi;
- proponuje sposoby podtrzymywania zdrowych relacji interpersonalnych w rodzinie i otoczeniu;
- uzasadnia konieczność wielostronnego analizowania postępowania własnego I innych osób.

Postawy

Uczeń:

- odpowiedzialnie i świadomie podejmuje własne decyzje;
- empatycznie reaguje wobec różnych wyborów i decyzji innych ludzi;
- jest refleksyjny i holistycznie analizuje wybory innych ludzi.

Formy pracy

- praca zbiorowa;
- praca w parach;
- praca w grupach.

Metody i techniki pracy

- metoda asymilacji wiedzy – projekcja krótkiego materiału filmowego, miniwykład;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy – dyskusja;
- metoda praktyczna – praca z kartami wartości, praca z metaforą.

Pomoce dydaktyczne

- rzutnik i komputer, ekran z dostępem do internetu;
- materiał filmowy „[Nieopowiedziana historia Titanica: jak duża była feralna góra lodowa?](#)” na kanale JASNA STRONA na YouTube (fragment tłumaczący specyfikę góry lodowej, tj. od 2:14 do 3:17);
- wydrukowane karty pracy (po jednej na parę).

Ewaluacja osiągnięć

- omawianie wypełnionych kart pracy;
- obserwacja zaangażowania uczniów podczas lekcji;
- analiza wypowiedzi uczniów w celu weryfikacji, czy rozumieją przekazywane treści.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

1 Wprowadzenie

Nauczyciel mówi: „Na dzisiejszym spotkaniu porozmawiamy o różnych wyborach, jakie podejmują ludzie. Spróbujemy zastanowić się, jakie ukryte powody lub przyczyny mogą wpływać na ich decyzje. Towarzyszyć nam będzie metafora **góry lodowej** – przypomina nam, że to, co widać na powierzchni, nie zawsze odzwierciedla pełny stan rzeczy. Aby lepiej zrozumieć, jak działa *niewidoczna część góry lodowej*, obejrzymy krótki fragment filmu pokazującego przyczyny zatonięcia Titanica.

2 Praca z kartami pracy

Nauczyciel dzieli uczniów na pary i wręcza im karty pracy (zestaw 1 lub zestaw 2). Zadaniem uczniów jest rozważenie różnych powodów odpowiedzi na pytania, które są bardzo osobiste.

Przykład

Celem tego ćwiczenia jest pokazanie, że odpowiedź może być wierzchołkiem góry lodowej i nie zawsze musi przedstawiać wszystkie powody, dla których dana osoba podejmuje taką decyzję. Zastanawiając się nad „niewidoczną częścią góry lodowej”, uczniowie poszerzają spektrum możliwości, przez które ludzie podejmują różne decyzje.

W ramach podsumowania tego etapu zajęć nauczyciel proponuje zmianę formy pracy na pracę w kręgu – sprzyja ona rozmowie, otwartości oraz uważnemu słuchaniu i ciekawości wobec tego, co mówią inni. Uczniowie dzielą się swoimi propozycjami odpowiedzi lub refleksjami. Celem nie jest dokładne przeczytanie wszystkich kart ani wymienienie jak największej liczby przykładów, lecz zrozumienie różnorodnych perspektyw i wspólne zastanowienie się nad ich znaczeniem. Nauczyciel zachęca, aby omawiać przykłady kolejno, tematycznie, a nie według grup.

Przykładowo: „Dlaczego nie bierzecie ślubu?” – wszystkie grupy, które pracowały nad tym pytaniem przedstawiają swoje propozycje. Jeśli odpowiedzi wymagają krótkiego komentarza, nauczyciel poświęca na to chwilę, jednak wskazanych kwestii do poruszenia jest sporo, dlatego nie ma czasu na zagłębianie się w każdy przykład. Kolejnym punktem jest przestrzeń na ogólne wnioski.

3 Dyskusja w kręgu

Po przeanalizowaniu kart pracy nauczyciel zadaje pytania otwarte:

- Co uświadamia to ćwiczenie?
- Co zauważyliście?
- Dlaczego czasem ktoś odpowiada nam zdawkowo albo czujemy, że jest agresywny, nieuprzejmy...?

4 Powody, dla których ludzie podejmują różne decyzje

Nauczyciel wspólnie z uczniami określa obszary, które mają wpływ na podejmowane przez nas decyzje. Można zapisać je na tablicy.

Przykłady obszarów

przekonania i wartości	lęki	problemy ekonomiczno-socjalne
zdrowie psychiczne	niedojrzałość do podejmowania konkretnych decyzji	brak bliskiej osoby, z którą można by podejmować ważne decyzje
zdrowie fizyczne		
problemy rodzinne		
negatywne doświadczenie	niejasność w planach na przyszłość	

5 Podsumowanie

Nauczyciel proponuje pracę metodą zdań niedokończonych – rozpoczyna zdanie, które uczniowie mają uzupełnić, np.:

- Ludzie dokonują różnych wyborów, ponieważ...
- Różnice w decyzjach ludzi wynikają z...
- Czynnikiem, które wpływają na wybory człowieka, są...

Sposoby dostosowania przebiegu zajęć w zakresie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- elastyczne podejście do realizacji scenariusza;
- zaproponowanie pracy indywidualnej lub w grupach np. 3-osobowych uczniom, dla których taka forma pracy będzie korzystniejsza;
- ograniczenie ilości przykładów np. do trzech.

Komentarz metodyczny dla nauczyciela

O ile pierwsza część zajęć sprzyja pracy w warunkach dydaktycznych, o tyle podsumowanie pracy z kartami warto przeprowadzić w formie kręgu. To metoda, która wspiera otwartą rozmowę, dzielenie się refleksjami, budowanie poczucia bezpieczeństwa i pozytywnej atmosfery w grupie.

Aby w pełni zadbać o przyjazną przestrzeń, warto usiąść na takim samym krześle jak uczniowie – unikać pozycji „nauczyciela przy biurku” czy na „wyższym” miejscu. Taka symboliczna zmiana wspiera partnerską relację i zachęca uczniów do szczerego wyrażania myśli.

Zanim jednak rozpoczniemy rozmowę, warto chwilę poświęcić na refleksję nad własnym podejściem do poruszanych tematów. Pomocne może być pytanie: „W czym moje przekonania i doświadczenia mogą pomóc uczniom w zrozumieniu tematu, a w czym mogą to utrudnić?”.

Dla lepszego wglądu i zrozumienia procesu pomocne będzie również samodzielne wypełnienie obu kart pracy przed zajęciami.

Realizując treści zawarte w scenariuszu, można skorzystać z rekomendowanych zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (zpe.gov.pl) dostępnych w lekcjach [online, dostęp dn. 18.10.2025]:

- [„Cechy współczesnej rodziny”](#);
- [„Funkcje i typy rodziny”](#);
- [„Instytucje prawa rodzinnego w Polsce”](#);
- [„Rodzina jest najważniejsza”](#);
- [„Władza rodzicielska”](#);
- [„Związek małżeński a konkubinaty”](#).

Różne wybory – zestaw 1

KARTA PRACY

Dlaczego nie bierzecie
ślubu?

Bo dla nas ważniejsza
jest wspólna codzienność
niż formalny dokument.

Dlaczego macie
tyle dzieci?

Bo chcieliśmy dużą
rodzinę.

Dlaczego Twoi rodzice się
rozstali?

Bo nie potrafili się
porozumieć. Tak było dla
wszystkich najlepiej.

Dlaczego nie masz
dzieci?

Bo nie lubię dzieci.

Różne wybory – zestaw 2

KARTA PRACY

Skąd pomysł, żeby
adoptować dziecko?

Chcemy dać komuś dom i miłość,
nawet jeśli nie może być naszym
biologicznym dzieckiem.

Czemu jesteś
samotny?

Bo chcę najpierw skupić się na
sobie i swoich pasjach.

Dlaczego nie chcesz mieć
partnera?

Bo lubię być sama.

Po co Twoi rodzice są
w separacji, skoro od tylu
lat się kłócą?

Co mnie to obchodzi.